

เสรีภาพในการชุมนุมของ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)

นิฐณี ทอแก้ว

บทคัดย่อ

สาธารณรัฐเกาหลีเป็นประเทศที่มีการชุมนุม เดินขบวนประท้วงมากประเทศหนึ่ง ทั้งจากประเด็นทางการเมืองและประเด็นทางเศรษฐกิจ บทความนี้ทำการศึกษาพัฒนาการของการชุมนุม โดยจากการศึกษาจะพบว่ามีการชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาลเผด็จการ การเรียกร้องรัฐธรรมนูญ การเรียกร้องสวัสดิการแรงงาน โดยมีพัฒนาการการชุมนุมและเดินขบวนจากกลุ่มเดี่ยว เช่น นักศึกษา แรงงาน ศาสนา จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการรวมกันระหว่างกลุ่มต่างๆ และมีรูปแบบการชุมนุมและเดินขบวนที่มีระเบียบแบบแผน ในด้านกลุ่มทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการชุมนุมและเดินขบวน พบว่านักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีบทบาทมากที่สุด และขยายตัวไปยังกลุ่มอื่นๆ ในสังคม ในด้านบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมและการเดินขบวนนั้น แต่เดิมสาธารณรัฐเกาหลีใช้กฎอัยการศึก และการออกกฎหมายเฉพาะต่างๆ มาควบคุมการชุมนุมของประชาชน จนกระทั่งเกิดรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้ให้การรับรองและควบคุมการใช้เสรีภาพในการชุมนุมและการเดินขบวนไปพร้อมกัน

Abstract

South Korea is one of the countries which many assemblies and manifestations, both politic and economic, take place. This article studies the evolution of the forms of assembly. The main causes of assemblies and manifestations concern anti-dictatorship movement and demand for better social protection of labor. From isolated movements of students, labors or religious, assemblies and manifestation became more diverse and organized. Students used to be the most active group but later joined by other groups. As for the legislations, martial law and special law were used to regulated assembly and manifestation, until the promulgation of law on assembly and manifestation which guarantees and limit exercise of such freedoms as the same time.

บทนำ

นับจากมีการก่อตั้งเป็นประเทศ สาธารณรัฐเกาหลีเป็นประเทศที่มีการชุมนุมของประชาชนมากประเทศหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาลเผด็จการ การชุมนุมเรียกร้องค่าแรงและสวัสดิการแรงงานที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้น การทำความเข้าใจในเรื่องเสรีภาพในการชุมนุมของสาธารณรัฐเกาหลี จึงควรต้องพิจารณาจากบริบททางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ณ ห้วงเวลานั้นควบคู่ไปด้วย เนื่องจากการชุมนุมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นผลมาจากนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นสำคัญ บทความนี้จะพยายามอธิบายถึง 4 เรื่องใหญ่ๆ คือ พัฒนาการของเสรีภาพในการชุมนุมของสาธารณรัฐเกาหลี หลังการก่อตั้งสาธารณรัฐเกาหลี

เรื่องที่สอง คือ กลุ่มทางสังคมในการชุมนุมประท้วง ซึ่งจะอธิบายถึงกลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการชุมนุมและเดินขบวนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เรื่องที่สาม คือ กฎหมายที่ควบคุมเสรีภาพในการชุมนุมในสาธารณรัฐเกาหลี ทั้งที่ให้การรับรองและจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมและการเดินขบวน และเรื่องสุดท้าย คือ บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญต่อการชุมนุมและเดินขบวนรวมถึงแนวทางคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องกับการการชุมนุมและการเดินขบวนที่เกิดขึ้น

พัฒนาของเสรีภาพในการชุมนุม และเดินขบวนของสาธารณรัฐเกาหลี

1. ช่วง ค.ศ.1948 – 1959 การชุมนุมเพื่อการใช้สิทธิเรียกร้อง ประชาธิปไตยจากรัฐบาลเผด็จการ

เนื่องจากสาธารณรัฐเกาหลีเพิ่งเริ่มก่อตั้งประเทศและมีรัฐบาลปกครองเป็นครั้งแรก ประกอบกับการเกิดสงครามระหว่างสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) ซึ่งถือเป็นช่วงที่ประเทศประสบความทุกข์ยากภายหลังสงครามเกาหลีสิ้นสุดลง การชุมนุมในช่วงนี้ส่วนใหญ่จึงเป็นการเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาลเผด็จการ รัฐบาลควบคุมการชุมนุมโดยใช้กฎอัยการศึกเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายเข้ามาควบคุมการชุมนุมโดยตรง

การชุมนุมที่เกิดขึ้นในช่วงนี้เกิดจากการเป็นเผด็จการของรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการเกิดสงครามเกาหลี ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศเป็นอย่างมากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ทำให้ประธานาธิบดีซึง มั่น รี สามารถรวบรวมอำนาจในการปกครองมาไว้ที่ตนเองโดยอ้างการต่อต้านคอมมิวนิสต์เป็นเหตุผลสำคัญ และการอยู่

ในตำแหน่งที่ยาวนานของนายชิง มั่น รี ถึง 5 สมัย ภายใต้ข้อสงสัยเรื่องการ
โกงการเลือกตั้ง ความไม่พอใจต่างๆ นำไปสู่การชุมนุมประท้วงในกรุงโซล
และตามเมืองใหญ่ๆ เพื่อเรียกร้องให้ประกาศการเลือกตั้งเป็นโมฆะ รัฐบาล
จึงใช้กำลังตำรวจในการเข้าจัดการกับผู้ชุมนุม จนเกิดเหตุการณ์ใหญ่ในเดือน
เมษายน ค.ศ. 1960 เพื่อทำการโค่นอำนาจของประธานาธิบดีชิง มั่น รี เรียก
ว่า “การปฏิวัติเดือนเมษายน” (April Revolution) โดยนายชิง มั่น รี ได้
ประกาศกฏอัยการศึกและห้ามออกนอกบ้านในยามวิกาล เพื่อควบคุม
ประชาชน การชุมนุมประท้วงในครั้งนี้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก แต่ทหาร
ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฏอัยการศึกได้หันไปเข้าข้างนักศึกษา โดยไม่ทำการ
จับกุมนักศึกษาตามกฏอัยการศึก จนในที่สุดนายชิง มั่น รี ได้ลาออกจาก
ตำแหน่งหลังจากทำการปกครองประเทศมากกว่า 12 ปี

การชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐเกาหลีนั้น
แม้จะเริ่มจากการประท้วงการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ แต่สาเหตุส่วนหนึ่งก็เนื่อง
มาจากสาธารณรัฐเกาหลีอยู่ในภาวะสงครามซึ่งรัฐบาลทุมเททรพยากรของ
ประเทศไปกับการทำสงคราม การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงเริ่มขึ้นภาย
หลังจากสงครามสิ้นสุด ชาวจีนอพยพเข้ามาทำงานในเมืองเพิ่มมากขึ้น จำนวน
นักศึกษาเพิ่มมากขึ้น 15 เท่า¹ ทำให้มีการรวมกลุ่มของนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้มี
บทบาทหลักในการชุมนุมประท้วงรัฐบาลเผด็จการที่ครองอำนาจมาอย่าง
ยาวนานอย่างนายชิง มั่น รี ลงได้ในที่สุด

ในช่วงนี้สาธารณรัฐเกาหลีต้องเผชิญกับเผด็จการที่มาจากรัฐบาล
พลเรือน รวมถึงเกิดการชุมนุมประท้วงทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรง
โดยรัฐบาลได้ใช้กฏอัยการศึกในการเข้าปราบปรามผู้ชุมนุม และเป็นการ
ชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาลที่เป็นเผด็จการเป็นส่วนใหญ่

¹ ลีเมียงซิก, ประวัติขบวนการประชาธิปไตยเกาหลี, แปลโดย กุลชีพ วรพงษ์ (กรุงเทพฯ: สถาบัน
ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย, 2555), หน้า 35.

2. ช่วง ค.ศ.1960 – 1979 การชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย การรวมชาติของสองเกาหลี รวมถึงการเรียกร้องด้านสวัสดิการ แรงงานจากรัฐบาลเผด็จการทหาร

การชุมนุมในช่วงเวลานี้ของสาธารณรัฐเกาหลี เป็นการเรียกร้องประชาธิปไตย การรวมชาติของสองเกาหลี รวมถึงการเรียกร้องด้านสวัสดิการ แรงงาน เนื่องจากช่วงนี้เป็นช่วงที่มีการเร่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ไปสู่ยุคอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชนเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้ามาสู่เมืองมากขึ้น นอกจากนี้ ภายหลังจากปฏิวัติในเดือนเมษายน ขบวนการแรงงานได้เติบโตมากขึ้น เห็นได้จากการเริ่มการจัดตั้งสหพันธ์ครูอาจารย์เมืองแดกู เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1960 จนนำไปสู่การจัดตั้งสันนิบาตสหพันธ์ครูเกาหลีแห่งชาติเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ. 1960

อย่างไรก็ดี ในช่วงเวลานี้สาธารณรัฐเกาฬียังคงเผชิญกับการก่อการรัฐประหารของทหาร และการแก้ไขรัฐธรรมนูญเปลี่ยนไปเป็นระบอบประธานาธิบดี การโง่การเลือกตั้ง ซึ่งนำไปสู่การชุมนุมเดินขบวนบนท้องถนน การชุมนุมประท้วงหมุนเวียนไปตามเมืองต่างๆ จนนำไปสู่ความรุนแรงหลายครั้ง รัฐบาลใช้กำลังทหารในการเข้าปราบปรามการชุมนุมและการประท้วง จนกระทั่ง การเลือกตั้งใน ค.ศ. 1971 นายคิม แด จุง คู่แข่งของนายพลปัก จุง ฮี ได้กล่าวหาว่ารัฐบาลโง่การเลือกตั้ง การต่อต้านรัฐบาลได้แพร่ระบาดไปยังหมู่นักศึกษา ปัญญาชนและนักบวช และมีการเดินขบวนเพื่อขับไล่รัฐบาลตามเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ รัฐบาลประกาศกฎอัยการศึก (Martial Law) ห้ามการเดินขบวน ² ยกเลิกรัฐธรรมนูญ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ที่เรียกกันว่า รัฐธรรมนูญยวชูชิน (Yushin Constitution) ในปลายเดือนธันวาคม ค.ศ. 1972 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีสาระสำคัญคือ

² ดำรงฐานดี, **สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี**. (แก้ไขปรับปรุงใหม่ทั้งเล่ม) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544), หน้า 28.

ขยายระยะเวลาดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีเป็นคราวละ 7 ปี และสามารถต่ออายุได้ไม่จำกัดภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่การเลือกตั้งประธานาธิบดีจะกระทำโดยองค์กรใหม่ที่เรียกว่า สภาเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแห่งชาติ³ (National Conference for Unification) และมีการเลือกนายปัก จุง ฮี กลับมาเป็นประธานาธิบดีในวันที่ 23 ธันวาคม ค.ศ. 1972 รัฐธรรมนูญฉบับยูซิน ให้อำนาจประธานาธิบดีในการใช้มาตรการภาวะฉุกเฉินที่เหนือกว่ารัฐธรรมนูญ และไม่อนุญาตให้มีการคัดค้านหรือต่อต้านใดๆ การวิจารณ์ใดๆ ต่อระบอบยูซินไม่สามารถกระทำได้

ภายใต้ระบอบยูซินได้เกิดการชุมนุมประท้วงขึ้นเป็นอย่างมาก เป็นการชุมนุมประท้วงเพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญยูซิน โดยเริ่มจากนักศึกษาเป็นหลัก รัฐบาลได้ใช้พระราชกฤษฎีกาฉุกเฉินในการปราบปรามผู้ชุมนุมจนนำไปสู่การจับกุม การลงโทษประหารชีวิตต่อผู้ดำเนินการต่อต้านรัฐบาล การต่อต้านขยายตัวจากพลังนักศึกษา นักกิจกรรม ผู้สื่อข่าว วงการนักเขียนวรรณกรรม กลุ่มประชาสังคมอื่นๆ จนกระทั่งเกิดการจัดตั้งสภาแห่งชาติเพื่อฟื้นฟูประชาธิปไตย (National Council for Democracy Restoration) ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางต่อต้านระบอบยูซินอันประกอบไปด้วยผู้แทนจากพรรคการเมือง กลุ่มแคทอลิก กลุ่มโปรเตสแตนต์ กลุ่มพุทธ สื่อมวลชน นักวิชาการ นักเขียน นักกฎหมาย กลุ่มสตรี ทำให้กลุ่มพลังประชาธิปไตยที่เคยกระจัดกระจายมีความเข้มแข็งมากขึ้น การชุมนุมที่ขยายวงกว้างทำให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้แทนกลุ่มสังคมต่างๆ ในชื่อสภาแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National Council for Democracy) โดยทำหน้าที่ต่อจากสภาแห่งชาติเพื่อฟื้นฟูประชาธิปไตย (National Council for Democratic Restoration) ซึ่งเป็นการรวมตัวเป็นพันธมิตรแบบถาวรขององค์กรต่างๆ ที่ทำการต่อต้านระบอบยูซิน ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย

³ ลีเมียงชิก, ประวัติขบวนการประชาธิปไตยเกาหลี, แปลโดย กุลชีพ วรพงษ์, หน้า 60.

นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน นักศึกษา การบริหารประเทศของนายพลปัก จุง ฮี มาถึงจุดวิกฤติเมื่อแรงงานผู้หญิงของโรงงานทอผ้าวาย เอช (YH Corporation) ได้นัดหยุดงานและรวมตัวกันที่หน้าสำนักงานใหญ่ของพรรคฝ่ายค้าน เพื่อประท้วงการเลิกจ้างแรงงานครั้งใหญ่ รัฐบาลได้ให้ตำรวจปราบจลาจล เข้าสลายการชุมนุมมีผลให้แรงงานหญิงหนึ่งคนเสียชีวิต และมีคนที่ถูก ทำร้ายร่างกายอีกนับสิบคน การใช้กำลังเข้าปราบปรามแรงงานผู้หญิง ที่ทำการประท้วงอย่างสันติ ทำให้เหตุการณ์การชุมนุมทวีความรุนแรงมากขึ้น นำไปสู่การชุมนุมประท้วงในเมืองมาซานด้วยเหตุการณ์ครั้งนี้เรียกว่า “การต่อสู้ที่เมืองปูมา” (Pu-Ma Struggle) ⁴ เพื่อต่อต้านระบบยูซิน รัฐบาล ได้ใช้กำลังเข้าปราบปรามการเดินขบวนดังกล่าวและประกาศภาวะฉุกเฉิน จนกระทั่งประธานาธิบดีปัก จุง ฮี ถูกสังหารโดยผู้บัญชาการหน่วยสืบราชการลับ (KCIA) ในวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 1979 อันเป็นการสิ้นสุดการครองอำนาจ เผด็จการอันยาวนานกว่า 18 ปี

ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ยุคของนายปัก จุง ฮี ถือได้ว่าเป็นยุคแห่ง การพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของสาธารณรัฐ เกาหลี ทำให้ประเทศก้าวไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมโดยเปลี่ยนจากการผลิต เพื่อทดแทนการนำเข้า (Import-substitution) มาเป็น “การผลิตเพื่อการส่งออก” (Export-oriented strategy) ⁵ และให้ความสำคัญกับการสร้าง เศรษฐกิจที่พึ่งตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ จากประเทศญี่ปุ่นด้วย การฟื้นความสัมพันธ์ในครั้งนี้ก่อให้เกิดเสียงคัดค้าน จากฝ่ายค้านและสาธารณชน การรื้อฟื้นความสัมพันธ์ของสาธารณรัฐเกาหลี และประเทศญี่ปุ่นนำมาสู่การชุมนุมประท้วงอีกหลายครั้งในสมัยของนายปัก

⁴ สติธร ธนานิติโชติ, การสร้างความปรองดองแห่งชาติ: กรณีศึกษาเกาหลีใต้ (กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2555).

⁵ ดำรง สุานดี, สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี, หน้า 36.

จุฬ ธี จนรัฐบาลออกพระราชกฤษฎีกาส่งทหารเข้าประจำมหาวิทยาลัยต่างๆ

อย่างไรก็ดี ท่ามกลางการประท้วงการฟื้นความสัมพันธ์กับประเทศญี่ปุ่น การพัฒนาเศรษฐกิจของนายปัก จุฬ ธี ถือได้ว่าประสบความสำเร็จผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของเกาหลีเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก แต่ก็ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรจำนวนมากจากชนบทเข้าสู่เมือง ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาด้านแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นการกดค่าจ้างแรงงานสภาพโรงงานขาดบรรยากาศการทำงานที่ถูกต้องลักษณะ มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นในขณะที่ทำงานบ่อยๆ โดยไม่ค่อยได้รับค่าทดแทน ความไม่พอใจเริ่มแสดงออกมาเมื่อ ชุน แทอิล (Chun Tae-il) คนงานโรงงานทอผ้าที่ตลาดเปียงงวาในกรุงโซลได้จุดไฟเผาตัวเองในวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ. 1970 พร้อมกับร้องตะโกนว่า “เรามีไข้เครื่องจักร” และ “จงทำตามกฎหมายแรงงาน”⁶ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของสภาพแวดล้อมการทำงานที่เสื่อมโทรมภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็ว

การชุมนุมประท้วงในช่วง ค.ศ. 1970-1979 นั้นเป็นการชุมนุมของขบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขบวนการประชาธิปไตยที่เรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาลเผด็จการ ขบวนการสหภาพแรงงาน ขบวนการเกษตรกร กลุ่มสังคมอื่น จนเกิดการรวมตัวกันของขบวนการต่างๆ เพื่อร่วมกันเรียกร้องความยุติธรรมจากรัฐบาลเผด็จการ

⁶ จรรยา ยิ้มประเสริฐ, *ไม้ขีดก้านเดียวที่เปลี่ยนสังคมเกาหลี: เกาหลีเปลี่ยนแล้ว เมืองไทยทราบแล้วเปลี่ยน?*, [ระบบออนไลน์] ที่มา: <http://prachatai.com/journal/2011/01/32602> (30 มกราคม 2557)

3. ช่วง ค.ศ.1980– 1986 การชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย การรวมชาติของสองเกาหลี รวมถึงการเรียกร้องด้านสวัสดิการแรงงาน จากรัฐบาลเผด็จการทหาร โดยมีการรวมกลุ่ม

หลังจากการสังหารนายพลปัก จุง ฮี แล้ว และการรัฐประหารโดยนายพล ชุน ดู ฮวาน โดยให้นายชอย คิว ฮา ยังคงดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี⁷ มีการประกาศกฎอัยการศึกและยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับยูซิน เพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ การรัฐประหารดังกล่าวสร้างความไม่พอใจให้แก่ชาวเกาหลีใต้เป็นอย่างมาก ทำให้ความวุ่นวายทางการเมืองยังคงดำเนินอยู่ ซึ่งนำไปสู่การชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยทั่วประเทศ นักศึกษานับแสนได้ออกเดินขบวนเรียกร้องให้นายพลชุน ดู ฮวาน ลาออกและยกเลิกกฎอัยการศึก การเดินขบวนครั้งนี้ได้มีการปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารจึงประกาศขยายการประกาศกฎอัยการศึกไปทั่วประเทศ และมีการไต่สวนผู้นำทางการเมืองคนสำคัญหลายคน มหาวิทยาลัยถูกสั่งปิด รัฐสภาถูกยุบ และห้ามการแสดงกิจกรรมทางการเมืองใดๆ แต่นักศึกษาในเมืองกวางจูไม่เชื่อฟังและได้นำการเดินขบวนประท้วงการกระทำของทหาร รวมทั้งเรียกร้องให้ยกเลิกกฎอัยการศึก จนมีประชาชนเข้าร่วมมากกว่า 200,000 คน⁸ การประท้วงในครั้งนี้เป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมากที่สุดในประวัติศาสตร์เกาหลี เนื่องจากการใช้กำลังเข้าปราบปรามผู้ชุมนุมอย่างดุเดือด ที่เมืองกวางจูมีผู้เสียชีวิตบาดเจ็บและสูญหายเป็นจำนวนมาก โดยรู้จักกันนาม “การสังหารหมู่ที่กวางจู” (Gwangju Massacre) การชุมนุมที่กวางจูในครั้งนี้ปราศจากผู้นำที่เด่นชัดแต่เมื่อมีความรุนแรงมากขึ้นจึงมีการตั้งคณะกรรมการเจรจาหาข้อยุติ การ

⁷ พิเชษฐ เมาลานนท์และคณะ, สถาบันตุลาการกับขบวนการประชาธิปไตยในเกาหลี (กรุงเทพฯ: มูลนิธิประชาธิปไตยในเกาหลี, 2552).

⁸ สติธร ธนานิธิโชติ, การสร้างความปรองดองแห่งชาติ: กรณีศึกษาเกาหลีใต้.

⁹ ลีเมียงชิก, ประวัติขบวนการประชาธิปไตยเกาหลี, แปลโดย กุลชีพ วรพงษ์, หน้า 99.

ชุมนุมประท้วงที่กวางจูเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนการชุมนุมที่นำโดยประชาชน และมีการร่วมกันจัดการเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการจัดพิธีศพให้แก่ผู้เสียชีวิต การประชาสัมพันธ์ แสดงถึงความร่วมมือร่วมใจกันของผู้ชุมนุม⁹

เหตุการณ์การปราบปรามผู้ชุมนุมที่กวางจู จบลงด้วยการใช้ความรุนแรงของทหารโดยมีผู้เสียชีวิต ผู้สูญหาย ผู้บาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ประธานาธิบดี นายชอย คิว ฮา ได้ประกาศลาออกจากตำแหน่ง นายพลซุน ดู ฮวาน ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ภายหลังการเข้าดำรงตำแหน่งก็มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีเนื้อหาเหมือนรัฐธรรมนูญจีนและผ่านการลงมติในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1980 โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งได้วาระละ 7 ปี แต่สามารถดำรงตำแหน่งได้วาระเดียว และให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยคณะเลือกตั้งและมีการตั้งสภาร่างกฎหมายเพื่อความมั่นคงแห่งชาติขึ้น ซึ่งสภานี้ได้ผ่านกฎหมายหลายฉบับที่เป็นส่วนหนึ่งในการปราบปรามการชุมนุม เช่น กฎหมายปกป้องสังคม ซึ่งให้อำนาจคุมขังผู้กระทำความผิดโดยไม่มีการกำหนด กฎหมายสื่อมวลชนพื้นฐาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมสื่อมวลชน กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ซึ่งควบคุมจำกัดการเคลื่อนไหวของขบวนการแรงงาน¹⁰

นายพลซุน ดู ฮวาน ได้ประกาศเป้าหมายของชาติคือ การทำให้เกาหลีได้กลายเป็น “สังคมประชาธิปไตยสวัสดิการ” (Democratic Welfare Society) โดยยังคงเน้นให้เกาหลีเป็นสังคมอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับสมัยของนายพลปัก จุง ฮี อย่างไรก็ตาม นายพลซุน ดู ฮวาน ได้ใช้รัฐธรรมนูญที่อนุญาตให้ประธานาธิบดีใช้สิทธิพิเศษ เช่น การควบคุมการแสดงออกทางการเมืองและตรวจสอบการเสนอข่าวของสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด การเดินขบวนถือว่าเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ผิดกฎหมาย หากมีการเดินขบวนขึ้น ตำรวจจะเข้าสลายฝูงชนด้วยกำลังและจับกุมผู้ร่วมประท้วงทันที ในระหว่างนี้ การชุมนุม

¹⁰ ลีเมียงชิก, ประวัติขบวนการประชาธิปไตยเกาหลี, แปลโดย กุลชีพ วรพงษ์, หน้า 103.

ประท้วงเกิดขึ้นเป็นระยะๆ โดยขบวนการนักศึกษาและขบวนการแรงงาน แต่เดิมที่ขบวนการนักศึกษาจำกัดอยู่เพียงแค่มหาวิทยาลัยก็ได้เริ่มเข้าไปมีบทบาทในการร่วมกันเรียกร้องความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของแรงงาน และมีความพยายามในการก่อตั้งองค์กรระดับประเทศเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของขบวนการมากกว่าการทำกิจกรรมเฉพาะเรื่อง โดยได้รวมกันเป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่น อันประกอบไปด้วยองค์กรเยาวชนเพื่อขบวนการประชาธิปไตย กลุ่มแรงงาน วัฒนธรรม ศิลปิน สื่อมวลชน และกลุ่มทางสังคมอื่นๆ นอกจากการรวมกลุ่มทางสังคมที่มีความหลากหลายแล้ว ยังมีการจัดตั้งสภาแรงงานแห่งชาติเกาหลีเพื่อเป็นองค์กรนำของขบวนการแรงงานจำนวนสหภาพแรงงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ใน ค.ศ. 1984 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิม การเกิดขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมต่างๆ จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ที่จะประสานงานและเป็นเอกภาพ จึงมีการประกาศจัดตั้งสภาแห่งขบวนการเพื่อประชาธิปไตยของประชาชนเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1984 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างขบวนการเคลื่อนไหวมวลชนที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบ และเกิดการรวมตัวกันของขบวนการประชาชนต่างๆ โดยสภาแห่งขบวนการประชาธิปไตยประชาชนและสมัชชาเพื่อประชาธิปไตยและการรวมประเทศ ร่วมกันจัดตั้งองค์กรใหม่ชื่อ “พันธมิตรเพื่อการรวมประเทศที่เป็นประชาธิปไตยและขบวนการประชาชน” (Coalition for Democratic Reunification and the People's Movement)¹¹ ในขณะเดียวกันภายใต้นโยบาย ผ่อนปรนของรัฐบาล ขบวนการแรงงานได้ขยายตัวไปอย่างมาก มีการประสานกับกลุ่มประชาธิปไตยอื่นๆ ทำให้รัฐบาลเริ่มหันมาปราบปรามผู้นำแรงงานที่เคลื่อนไหวเรียกร้องค่าแรง และรัฐบาลได้จับกุมผู้นำสหภาพ แรงงานโรงงานแดงไป ทำให้สมาชิกสหภาพแรงงานอื่นๆ นัดหยุดงานเพื่อแสดงการสนับสนุน และสหภาพแรงงานในเขตอุตสาหกรรมอื่นๆ ก็เคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิแรงงานมากขึ้น จนเกิดการนัดหยุดงานอย่าง

¹¹ ลีเมียงซิก, ประวัติขบวนการประชาธิปไตยเกาหลี, แปลโดย กุลชีพ วรพงษ์, หน้า 110.

กว้างขวาง โดยกลุ่มประชาสังคมอื่นๆ เช่น กลุ่มศาสนา กลุ่มนักศึกษา ได้สนับสนุนการเคลื่อนไหวของแรงงาน

ในช่วง ค.ศ. 1985 รัฐบาลขุน ดุ ฮวาน ได้ปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาลอย่างมาก มีความพยายามในการควบคุมการชุมนุมผ่านกฎหมายสร้างความสงบในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทลงโทษต่อนักศึกษาที่ก่อการประท้วงที่รุนแรงกว่ากฎหมายว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนที่บังคับใช้อยู่ ในด้านของขบวนการแรงงานมีการพัฒนาการต่อสู้โดยการประสานกับกลุ่มประชาธิปไตยอื่นๆ ทำให้รัฐบาลเริ่มปราบปรามผู้นำแรงงานด้วยความรุนแรง การกวาดล้างจับกุมผู้นำสหพันธ์เยาวชนเพื่อประชาธิปไตยทำให้เกิดการรวมตัวเพื่อร่วมกันต่อสู้เพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญขึ้นและโดยวิธีการเดินขบวนเรียกร้องตามท้องถนน ขบวนการนักศึกษาประชาชนภายใต้ชื่อ “National Movement Headquarters to Win a Democratic Constitutional” ได้จัดการเดินขบวนเรียกร้องไปตามท้องถนนในกรุงโซลและเมืองอื่นๆ มีการชุมนุมประท้วงเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของนายพลขุน ดุ ฮวาน ซึ่งรัฐบาลตอบโต้ด้วยการใช้กำลังปราบปราม จนกระทั่งเกิดการประท้วงครั้งสำคัญ ที่รู้จักกันในนาม “การลุกขึ้นสู้ในเดือนมิถุนายน” (June Uprising หรือ June Struggle) มีประชาชนเข้าร่วมการชุมนุมกว่า 1.5 ล้านคน ใน 33 เมือง ซึ่งเป็นการชุมนุมครั้งใหญ่ที่สุดของประเทศเกาหลี การชุมนุมในครั้งนี้มีความรุนแรงมาก¹² จนนายพลขุน ดุ ฮวาน ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี และนายพลโรห์แตวู ขึ้นดำรงตำแหน่งแทนและได้ประกาศการปฏิรูปทางการเมืองที่เรียกว่า “June 29 Declaration 1987” โดยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นลง นายพลโรห์แตวู ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี

¹² พิเชษฐ เมาลานนท์และคณะ, สถาบันตุลาการกับขบวนการประชาธิปไตยในเกาหลี.

ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

การชุมนุมประท้วงในยุคของนายชุน ดู ฮวาน เป็นการชุมนุมโดยเกิดเป็นองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงาน องค์กรทางศาสนา และ องค์กรทางสังคมอื่นๆ ซึ่งนอกจากรวมตัวกันเป็นองค์กรเพื่อร่วมกันเรียกร้องแล้ว ในช่วงเวลานี้ยังเกิดการรวมตัวของกลุ่มต่างๆ เพื่อเพิ่มพลังและความมีระบบในการจัดการชุมนุม และเพื่อให้การชุมนุมแต่ละครั้งมีพลังมากขึ้น รวมถึงเกิดการร่วมมือร่วมใจกันต่อสู้ในเป้าหมายที่ไม่ใช่ของกลุ่มตนเอง เช่น กลุ่มนักศึกษาที่ร่วมกันต่อสู้กับขบวนการแรงงานเพื่อเรียกร้องค่าแรง ซึ่งเป็นพัฒนาการของการชุมนุมที่มีทิศทางที่ดีและแตกต่างจากการเคลื่อนไหวในช่วงก่อนหน้านี้

4. ช่วง ค.ศ. 1987-2007 การชุมนุมเพื่อเรียกร้องสวัสดิการแรงงาน โดยขบวนการแรงงาน

หลังจากการลงจากอำนาจของนายพลชุน ดู ฮวาน ได้ดำเนินการพัฒนาประชาธิปไตย โดยคาดหวังว่าการรัฐประหารคงไม่อาจเกิดขึ้นได้อีก และเป็นช่วงที่เปลี่ยนผ่านจากรัฐบาลเผด็จการทหารสู่รัฐบาลพลเรือน การพัฒนาประชาธิปไตยในช่วงนี้มีความก้าวหน้ามาก มีการจัดตั้งสหภาพครูอาจารย์ และนักศึกษา และการเกิดขึ้นของกลุ่มประชาสังคมต่างๆ มากมาย รายงานการสำรวจใน ค.ศ. 2006 จำนวนองค์กรภาคประชาสังคมในเกาหลีเพิ่มขึ้นจาก 1,235 แห่ง ใน ค.ศ. 1999 เป็น 3,437 แห่งใน ค.ศ. 2000 และเพิ่มเป็น 5,556 ใน ค.ศ. 2005 นอกจาก การขยายตัวของภาคประชาสังคมแล้ว ด้านขบวนการแรงงานก็มีขยายตัวเช่นกัน โดยมีสหภาพแรงงานกว่า 7,883 แห่งใน ค.ศ. 1989 มีการจัดตั้งสมาพันธ์สหภาพแรงงานเกาหลี (Korean Confederation of Trade Unions – KCTU) ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1995 และขบวนการแรงงานได้จัดตั้งพรรคแรงงานประชาธิปไตยขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนเกือบ

1,000,000 เสียงในการเลือกตั้งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 2002

เป้าหมายสำคัญของการชุมนุมที่เกิดขึ้นในช่วงนี้เปลี่ยนจากการเรียกร้องประชาธิปไตยและแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาเป็นการชุมนุมเพื่อเรียกร้องด้านสิทธิแรงงานของขบวนการแรงงานเป็นหลัก ใน ค.ศ. 1987 สาธารณรัฐเกาหลีมีการนัดหยุดงานร่วมกันตามย่านอุตสาหกรรมทั่วประเทศ โดยมีสถิติการนัดหยุดงานใน ค.ศ. 1987 จำนวน 3,458 ครั้ง¹³ การชุมนุมในยุคนี้จึงเป็นชุมนุมของขบวนการแรงงานเป็นส่วนใหญ่ โดยการชุมนุมจะเป็นการนัดหยุดงานและมีการชุมนุมร่วมกันเพื่อเรียกร้องรัฐบาลตามข้อเรียกร้องที่ต้องการ

กลุ่มทางสังคมในการชุมนุมประท้วง ของสาธารณรัฐเกาหลี

จากงานวิจัยของ Shorenstein Asia Pacific Research Center, Stanford University แสดงความหลากหลายของกลุ่มทางสังคมต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการประท้วงในช่วง ค.ศ. 1970-1992 ดังนี้

ตารางที่ 1 Social Groups Participating in Protest Events (1970-1992)		
Social Group	Frequency	Percent
Students or youths	1116	33.54
Laborers	714	21.46

¹³ จรรยา ยิ้มประเสริฐ, ไม่ขัดกันเดียวที่เปลี่ยนสังคมเกาหลี: เกาหลีเปลี่ยนแล้ว เมืองไทยทราบแล้วเปลี่ยน?, [ระบบออนไลน์] ที่มา: <http://prachatai.com/journal/2011/01/32602> (30 มกราคม 2557)

Social Group	Frequency	Percent
Christians	409	12.29
Journalists/Media/Publishing company	162	4.87
Intellectuals	149	4.48
General activists, civil groups	148	4.45
Christian students	137	4.12
Politicians	127	3.82
Citizens (general)	56	1.68
Educators (Teachers)	56	1.68
Family of persecuted	44	1.32
Professionals	42	1.26
Prisoners	31	0.93
Economically Poor	27	0.81
Farmers	19	0.57
Foreigners	18	0.54
Other Religious	16	0.48
Women	16	0.48
Christian Farmers	11	0.33
Other religious students	8	0.24
Military personnel	6	0.18

Social Group	Frequency	Percent
Student Prisoners	4	0.12
Judges, judicial system	3	0.09
Merchants	3	0.09
Other	3	0.09
Christian Prisoners	2	0.06
Total	3327	100.00
ที่มา : Gi-Wook Shin, Paul Y. Chang, Jung-eun Lee ,Sookyung Kim, South Korea's Democracy Movement (1970-1993): Stanford Korea Democracy Project Report (California: Stanford University, 2007) p.19		

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นกลุ่มทางสังคมที่มีความหลากหลายในการประท้วงของสาธารณรัฐเกาหลี โดยกลุ่มที่เข้าร่วมการประท้วงมากที่สุดคือ นักศึกษา ทั้งนี้ กลุ่มที่มีการเข้าร่วมในการประท้วงหลักๆ มีดังนี้¹⁴

1) ขบวนการนักศึกษา (Students or youths) เป็นกลุ่มที่มีกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและมีบทบาทสำคัญในการประท้วง เนื่องจากนักศึกษาเป็นกลุ่มที่ประชาชนให้การสนับสนุน โดยเป็นขบวนการที่เริ่มจากความไม่พอใจต่อรัฐเผด็จการ และต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ดี นักศึกษายังเป็นกลุ่มที่ถูกรัฐใช้กำลังปราบปรามมากที่สุดกลุ่ม

¹⁴ Gi-Wook Shin, Paul Y. Chang, Jung-eun Lee ,Sookyung Kim, South Korea's Democracy Movement (1970-1993): Stanford Korea Democracy Project Report (California: Stanford University, 2007), pp. 22-41.

หนึ่งด้วย โดยในช่วง 1970-1992 นักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการประท้วงมีสัดส่วนถึงร้อยละ 30-35 ของจำนวนการประท้วงที่เกิดขึ้นทั้งหมด การประท้วงโดยนักศึกษาเกิดขึ้นครั้งแรกในช่วง 1970 ในสมัยของรัฐบาลนายปัก จุง ฮี ที่ทำการลงสมัครประธานาธิบดีสมัย 3 และเพิ่มข้อโง่งในการฝึกทหารของนักศึกษา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการควบคุมซึ่งทำให้เกิดการลุกฮือขึ้นมามากต่อม้าน อย่างไรก็ดี การออกกฤษฎีกาเพื่อใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉินใน ค.ศ. 1974 ห้ามการชุมนุมประท้วงของนักศึกษา และมีการจับกุมนักศึกษาอย่างกว้างขวางเป็นผลให้จำนวนการประท้วงของนักศึกษาลดลงในช่วง ค.ศ. 1974 – 1976 การประท้วงอย่างรุนแรงโดยนักศึกษาเกิดขึ้นอีกครั้งใน ค.ศ.1980 ที่เมืองกวางจู การปะทะกันในครั้งนี้ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก และทำให้รัฐบาลออกมาตรการต่างๆ มาจัดการกับผู้ประท้วง จนส่งผลให้การชุมนุมลดลงตั้งแต่ ค.ศ.1980-1984 จนหลัง ค.ศ.1984 รัฐบาลก็ลดความเข้มงวดในการจำกัดการชุมนุมลง โดยมีเหตุผล 2 ประการ คือ 1.จะเกิดการเลือกตั้งใน ค.ศ.1985 และจะมีการจัดกีฬาโอลิมปิกใน ค.ศ.1988 2.รัฐบาลมีความเชื่อว่าสามารถควบคุมสังคมได้ เนื่องจากมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และมีความมั่นคงทางการเมืองมากขึ้น

2) ขบวนการแรงงาน (Laborers) เป็นกลุ่มที่สำคัญในการชุมนุมประท้วงรองมาจากขบวนการนักศึกษา เนื่องจากในสมัยของนายปัก จุง ฮี ที่เปลี่ยนสาธารณรัฐเกาหลีจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม ทำให้เกิดชนชั้นแรงงานจำนวนมาก รวมถึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรจากชนบทเข้าสู่เมือง โดยในช่วง ค.ศ. 1970 เป็นช่วงที่กลุ่มแรงงานเริ่มมีบทบาทในการเรียกร้องประชาธิปไตยและสิทธิต่างๆ โดยการเรียกร้องของกลุ่มแรงงานเริ่มมาจากการเรียกร้องให้มีกฎหมายแรงงานขั้นพื้นฐานโดยนายชอน เท อิน แต่ก็ไม่สำเร็จ นายชอน เท อิน จึงทำการเผด็จการเพื่อเป็นการเรียกร้องครั้งสุดท้าย ซึ่งเป็นการปลุกกระแสการเรียกร้องของชนชั้นแรงงาน

ขึ้นมา จนใน ค.ศ. 1970 เริ่มมีการจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้น และเรียกร้องให้มีเสรีภาพในการตั้งสหภาพ มีอัตราค่าจ้างมากขึ้น ส่งผลให้ใน ค.ศ. 1970 มีการตั้งสหภาพแรงงานจำนวน 3,063 สหภาพ ต่อมาในช่วง ค.ศ.1980 มีการจัดตั้งสหพันธ์แรงงานแห่งชาติ (labor unions and national federations of unions) ซึ่งการต่อสู้หลักๆ ของสหภาพแรงงานในช่วงนี้เป็นการเรียกร้องต่อนายจ้างเป็นหลัก เมื่อเกิดการประท้วงมากขึ้น รัฐบาลจึงได้ทำการกวาดล้างและควบคุมขบวนการแรงงาน รวมถึงมีการสลายสหภาพแรงงาน 118 สหภาพ และมีการบังคับให้ผู้นำสหภาพกว่า 191 คน ลาออก ทำให้ในช่วง ค.ศ. 1981 – 1983 มีจำนวนการประท้วงลดลง จนกระทั่งหลัง ค.ศ. 1985 ขบวนการแรงงานมีการจัดระบบที่ดีขึ้น และมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยได้มีการเปลี่ยนการเรียกร้องจากนายจ้าง มาเป็นการเรียกร้องจากรัฐบาล

3) กลุ่มคริสเตียน (Christians) เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่สำคัญในการเคลื่อนไหวประชาธิปไตยของสาธารณรัฐเกาหลีในช่วงทศวรรษ 1970 โดยผู้นำที่สำคัญบางครั้งเป็นพระในคริสต์ศาสนา โดยกลุ่มคริสเตียนจะมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนกลุ่มอื่นๆ ในการประท้วง โดยใน ค.ศ. 1974 การเคลื่อนไหวของนักศึกษาที่มีจำนวนน้อยลง แต่การเคลื่อนไหวของกลุ่มคริสเตียนกลับเพิ่มสูงขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และเป็นผู้ที่มีบทบาทเข้ามาเป็นผู้นำการชุมนุมประท้วงแทน จนกระทั่งรัฐบาลได้ออกกฎหมายกีดกันการถูกลูกเงินฉบับที่ 9 เพื่อปราบปรามการประท้วงของชาวคริสเตียน จนกระทั่งรัฐบาลใช้ความเข้มงวดในการปราบปราม ทำให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มอื่นๆ รวมถึงคริสเตียนลดลง นอกจากนี้ กลุ่มคริสเตียนเห็นว่าการเคลื่อนไหวอย่างรุนแรงของกลุ่มแรงงานและนักศึกษาไม่ใช่ทางแนวทางของศาสนาคริสต์

4) กลุ่มสื่อมวลชน (Journalists) การจำกัดเสรีภาพของสื่อเกิดขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1963 รัฐได้ออก Media Law โดยเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลในการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ อีกทั้งในการประท้วงของนักศึกษา

ค.ศ. 1971 สื่อได้พยายามติดตามเสนอข่าว ทำให้รัฐบาลเพิ่มมาตรการในการควบคุมเสรีภาพของสื่อมากขึ้น เมื่อสื่อถูกควบคุม นักข่าวจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทในการประท้วง จนกระทั่งเกิดความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและสื่อมวลชน โดยนักข่าวได้นำเสนอข่าวการประท้วงของนักศึกษา ส่วนนักศึกษาก็นำเสนอประเด็นการถูกควบคุมการนำเสนอข่าวของสื่อ มวลชนมาเป็นประเด็นหนึ่งในการประท้วง จนกระทั่งมีการแก้ไข Media Law ในช่วงค.ศ.1973 โดยมีการแก้ไขใน 2 เรื่อง คือ 1. ให้อำนาจประธานาธิบดีในการเซ็นเซอร์ก่อนและหลังการพิมพ์ของสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมถึงข่าวที่ถูกนำเสนอทางโทรทัศน์ 2. รัฐบาลบังคับให้หนังสือพิมพ์มารวมกลุ่มกันเพื่อช่วยต่อการควบคุม ภายหลังจากการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้สื่อมวลชนก็ได้ทำการต่อต้าน จนใน ค.ศ.1974 มีการจัดตั้งสหภาพแรงงานของนักข่าวขึ้น เพื่อเป็นสื่อกลางในการเรียกร้อง แต่อย่างไรก็ตามใน ค.ศ. 1980 ยังคงมีการปราบปรามสื่อมวลชนอย่างรุนแรง ทำให้มีการเคลื่อนไหวลดลงเช่นเดียวกับกลุ่มอื่นๆ บทบาทของนักข่าวเป็นกลุ่มที่สามารถเสนอข้อเท็จจริงสู่สาธารณะได้ ทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีความพร้อมในการนำเสนอสถานการณ์ที่เกิดขึ้นออกสู่กลุ่มทางสังคมอื่นๆ รวมถึงการสื่อสารกับองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนยังเป็นกลุ่มที่สำคัญในการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ชุมนุมประท้วงอีกด้วย

กฎหมายที่ควบคุมเสรีภาพ ในการชุมนุมในสาธารณรัฐเกาหลี

1. การควบคุมการชุมนุมภายใต้รัฐธรรมนูญด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน¹⁵ (The Assembly and Demonstration Act)

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนของสาธารณรัฐเกาหลีปรากฏขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1960 ต่อมา มีการยกเลิกกฎหมายนี้ทั้งฉบับ และมีการตรากฎหมายขึ้นใหม่เมื่อ ค.ศ. 2007 (กฎหมายฉบับที่ 8424 วันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 2007) โดยมีการแก้ไขครั้งสุดท้ายโดยกฎหมายฉบับที่ 8733 วันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 2007

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนของสาธารณรัฐเกาหลีเป็นกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการชุมนุมและการเดินขบวน โดยเป็นบทบัญญัติที่บัญญัติถึงคำนิยาม บทบาทและหน้าที่ของบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมและการเดินขบวน รวมถึงการบัญญัติถึงบทลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนตามที่รัฐบัญญัติกำหนด โดยวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายฉบับนี้ คือ เพื่อสร้าง “ความสมดุลอย่างเหมาะสม” ระหว่างการประกันสิทธิและความสงบเรียบร้อยของสาธารณะในการชุมนุมและการเดินขบวน โดยการคุ้มครองพลเมืองจากการเดินขบวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการให้หลักประกันอย่างสูงสุดในการชุมนุมและการเดินขบวนที่ชอบด้วยกฎหมาย

๐ ความหมายของการชุมนุมและการเดินขบวน

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ไม่ได้ให้ความหมายของ

¹⁵ แปลจากรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ภาษาเกาหลี ค.ศ. 2007 แปลโดย อาจารย์นิริศรา ไตรบุตร หัวหน้าสาขาวิชาภาษาเกาหลี ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การชุมนุมไว้โดยตรง แต่กลับให้ความหมายถึงการชุมนุมในพื้นที่เปิดโล่ง (Outdoor assembly) หมายถึง การชุมนุมในสถานที่ที่ไม่มีหลังคาหรือสิ่งปิดกั้นทั้งสี่ด้าน (มาตรา 2) ซึ่งเป็นการแสดงถึงลักษณะทางกายภาพมากกว่าลักษณะทางกฎหมาย ดังนั้น การชุมนุมในพื้นที่เปิดโล่งตามกฎหมายฉบับนี้ จึงครอบคลุมทั้งการชุมนุมในที่ดินของเอกชนและที่ดินของรัฐ ตราบใดที่พื้นที่นั้นไม่มีหลังคาหรือสิ่งปกคลุม หรือในที่เปิดโล่งที่ไม่มีผนังห้อมล้อม¹⁶ รวมถึงมีการให้ความหมายถึงการเดินขบวน (Demonstration) หมายถึง การกระทำที่กลุ่มบุคคลรวมตัวด้วยวัตถุประสงค์เดียวกัน, แสดงพลังหรือเจตนารมณ์หรือการเดินขบวนในสถานที่ที่สาธารณชนสามารถเข้าไปได้ เช่น ถนน, ลานสาธารณะ, สวนสาธารณะ เป็นต้น ทั้งนี้ เป็นการกระทำที่ส่งอิทธิพลต่อความเห็นของประชาชนทั่วไป แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบัญญัติฯ ไม่ได้มีการกำหนดจำนวนขั้นต่ำของจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมหรือการเดินขบวนไว้ว่าต้องมีจำนวนเท่าไร แต่หากพิจารณาจากคำนิยามของการเดินขบวน (Demonstration) จะมุ่งพิจารณาที่จุดประสงค์ของกลุ่มคนที่มารวมกันว่ามีจุดประสงค์เพื่อเรียกร้องในเรื่องเดียวกัน¹⁷

๐ ระบบการแจ้งการชุมนุมหรือการเดินขบวน มาตรา 6

ตามรัฐธรรมนูญฯ ของสาธารณรัฐเกาหลี ผู้ที่มีความประสงค์จะชุมนุมหรือเดินขบวน ไม่สามารถกระทำได้ แต่กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะจัดการชุมนุมต้องทำการแจ้งการจัดการจัดการชุมนุมหรือการเดินขบวน ต่อหัวหน้าสถานีตำรวจ

¹⁶ ปกรณ์ นิลประพันธ์, กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของต่างประเทศ, [ระบบออนไลน์], ที่มา: http://www.lawreform.go.th/lawreform/index.php?option=com_content&task=view&id=48&Itemid=12 (3 กุมภาพันธ์ 2557)

¹⁷ จันทริกา เข้มยวรา, กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี, [ระบบออนไลน์], ที่มา: http://ppvoice.thainhf.org/document/article/article_857.pdf (25 ธันวาคม 2557)

ซึ่งมีเขตอำนาจควบคุมดูแลพื้นที่ที่จัดการชุมนุม เป็นเวลาตั้งแต่ 720 ถึง 48 ชั่วโมงก่อนการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้น โดยในการแจ้งต้องมีรายละเอียด เช่น วัตถุประสงค์ วันและเวลาในการชุมนุมหรือเดินขบวน สถานที่ รายละเอียดผู้จัดการชุมนุม เป็นต้น ทั้งนี้ ในกรณีที่สถานที่ชุมนุมในพื้นที่โล่ง หรือสถานที่เดินขบวนอยู่ภายใต้อำนาจของสถานีตำรวจตั้งแต่สองแห่งขึ้นไป ผู้จัดการชุมนุมต้องแจ้งต่อทางผู้บัญชาการสถานีตำรวจประจำเขตในเขต อำนาจนั้น (มาตรา 6) เมื่อตำรวจได้รับการแจ้งจะต้องทำการออกใบรับแจ้ง ให้ผู้แจ้งทันที หากการแจ้งไม่สมบูรณ์ต้องแจ้งให้ผู้จัดการชุมนุมทำการแก้ไข ให้สมบูรณ์ ภายใน 12 ชั่วโมงนับตั้งแต่การออกใบรับแจ้ง การแจ้งการแก้ไข ดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือระบุถึงรายการที่จะต้องทำการแก้ไข และผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนต้องแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 24 ชั่วโมง หลังจากได้รับ แจ้ง (มาตรา 7) หากเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งการจัดการชุมนุมในสถานที่เดียวกัน มากกว่าหนึ่งกลุ่ม โดยที่วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ขัดแย้งกัน และมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการรบกวนการชุมนุมหรือเดินขบวนระหว่างกัน ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีคำสั่งห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนไปยังผู้จัดการชุมนุม ที่แจ้งที่หลังพร้อมทั้งแจ้งเหตุดังกล่าวให้ทราบด้วย ผู้จัดการชุมนุมหรือเดิน ขบวนที่ได้รับคำสั่งต้องชะลอการจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนออกไปจนกว่า คำสั่งห้ามจะสิ้นสุดลง ในกรณีที่การชะลอการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน ออกไปเป็นเหตุให้เลยวันและเวลาที่ได้แจ้งไว้เดิม ผู้จัดการการชุมนุมหรือเดิน ขบวนอาจกำหนดวันและเวลาที่จะจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนที่ได้แจ้งไว้ นั้น ขึ้นใหม่และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมงก่อนเริ่มการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน ¹⁸

¹⁸ จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประเทศ สาธารณรัฐเกาหลี, [ระบบออนไลน์], ที่มา: http://ppvoice.thainhf.org/document/article/article_857.pdf (25 ธันวาคม 2557)

๐ ข้อห้ามในการจัดการชุมนุม

การกำหนดข้อห้ามในการชุมนุมฯ ตามรัฐธรรมนูญตินั้น เป็นข้อห้ามสำหรับการชุมนุมฯ เช่น การชุมนุมหรือเดินขบวนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพรรคการเมืองที่ถูกยุบตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การชุมนุมหรือเดินขบวนที่อาจก่อให้เกิดการคุกคามต่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสาธารณะเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม (มาตรา 5) รวมถึงการคุ้มครองสถานที่สำคัญ เช่น รัฐบัญญัติฯ ห้ามมิให้มีการจัดการชุมนุมฯ ในรัศมี 100 เมตร จากสถานที่สำคัญทางราชการ เช่น อาคารรัฐสภา อาคารศาล ที่พำนักของประธานาธิบดี หรือนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ในกรณีที่เป็นสถานเอกอัครราชทูตหรือที่พำนักของหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตของประเทศต่างๆ รัฐบัญญัติฯ กำหนดห้ามจัดการชุมนุมฯ ในรัศมี 100 เมตร แต่หากการชุมนุมฯ ไม่ได้เป็นอุปสรรคหรือมีจุดมุ่งหมายโดยตรงที่สถานเอกอัครราชทูตหรือที่พำนักของหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตก็สามารถทำได้ (มาตรา 11)

เมื่อหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีเขตอำนาจหรือผู้บัญชาการตำรวจประจำเขตหรือภาคประกาศห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนแล้วให้รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีเขตอำนาจหรือผู้บัญชาการตำรวจประจำเขตหรือภาคทราบก่อนวันชุมนุมหรือเดินขบวนหากผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปมีคำวินิจฉัยประการใด ก็ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนทราบมาตรา 7 (3) และ (4) และหากผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนซึ่งทราบ คำวินิจฉัยแล้ว อาจจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนตามที่ตนได้แจ้งไว้ตั้งแต่แรกแล้วต่อไปได้ เว้นแต่คำสั่งห้ามดังกล่าวมีผลกระทบต่อระยะเวลาการชุมนุมหรือเดินขบวน ในกรณีเช่นนี้ ผู้จัดต้องแจ้งวันและเวลาจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนใหม่ต่อหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีเขตอำนาจภายใน 24 ชั่วโมงก่อนการชุมนุมหรือเดินขบวน (มาตรา 7 (5))

๐ ช่วงเวลาที่ห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวน

รัฐบัญญัติฯ กำหนดห้ามมิให้จัดการชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือเดินขบวนก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือภายหลังพระอาทิตย์ตก เว้นแต่ว่าผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจอนุญาตให้จัดชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือเดินขบวนก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือภายหลังจากพระอาทิตย์ตกได้ หากเป็นการชุมนุมต่อเนื่องมาก่อนเวลาดังกล่าวโดยกำหนดเงื่อนไขพิเศษให้ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนปฏิบัติ ถ้าผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนได้แจ้งถึงการชุมนุมหรือเดินขบวนที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องนั้นให้ทราบเป็นการล่วงหน้า และผู้จัดการชุมนุม ได้จัดให้มีผู้ควบคุมดูแลการชุมนุมหรือเดินขบวนทำการควบคุมดูแลการชุมนุม ในช่วงเวลากลางคืนดังกล่าวให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อย (มาตรา 10)

๐ การชุมนุมที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน

มาตรา 15 ได้บัญญัติว่า การชุมนุมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, ศิลปะ, กีฬา, ศาสนา, พิธีการ, การส่งเสริมความร่วมมือ, ความบันเทิง, งานพิธีสำคัญ (พิธีบรรลุนิติภาวะ, พิธีแต่งงาน, งานศพ, พิธีไหว้บรรพบุรุษ), วันหยุดแห่งชาติ ไม่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่มาตรา 6 ถึงมาตรา 12 โดยผู้จัดการชุมนุมไม่ต้องทำการแจ้งและจัดทำรายงานการจัดการชุมนุมและการเดินขบวน ข้อจำกัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนในด้านเวลาสถานที่ และด้านสภาพการจราจรบนถนนสาธารณะสำคัญ

๐ การอุทธรณ์คำสั่งห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวน (มาตรา 9)

ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนสามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนที่ออก ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งออกคำสั่งห้ามดังกล่าวภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งห้ามนั้น

และผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งออกคำสั่งห้าม การชุมนุมหรือเดินขบวนออกไปรับอุทธรณ์ให้แก่ผู้อุทธรณ์ทันที โดยระบุวัน และเวลารับแจ้งต่อผู้แจ้ง และต้องมีคำวินิจฉัยภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่ได้รับ อุทธรณ์นั้น ถ้าไม่มีคำวินิจฉัยเป็นหนังสือภายใน 24 ชั่วโมง ให้ถือว่าคำสั่ง ห้ามนั้นไม่มีผลมาตั้งแต่ต้น (มาตรา 9 (2))

ในกรณีที่เห็นว่าคำสั่งห้ามนั้นได้รับการวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือคำสั่งห้ามนั้นไม่มีผลมาแต่ต้น ผู้อุทธรณ์ สามารถจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนได้ ตามที่ได้แจ้งไว้ตั้งแต่ต้น ในกรณีที่ เลยกำหนดเวลาที่เคยแจ้งไว้เนื่องด้วยการประกาศห้าม จำเป็นต้องทำการ กำหนดวันและเวลาใหม่โดยแจ้งต่อหัวหน้าสถานีตำรวจในเขตอำนาจไม่น้อย กว่า 24 ชั่วโมงก่อนมีการเริ่มการชุมนุมหรือการเดินขบวน จึงจะสามารถ จัดการชุมนุมหรือการเดินขบวนได้

ข้อกำหนดในการชุมนุมและเดินขบวนข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของ รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ทั้งนี้ นอกจากรายละเอียด ข้างต้นแล้ว รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนยังกำหนดถึง หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุม หน้าที่ของผู้ช่วยจัดการชุมนุม หน้าที่ของผู้ชุมนุม บทลงโทษทั้งโทษปรับและโทษจำคุกในกรณีที่มีการฝ่าฝืนข้อห้ามตามที่รัฐ บัญญัติฯ กำหนด รวมถึงกำหนดหน้าที่ของ คณะกรรมการที่ปรึกษาการ ชุมนุมและการเดินขบวนในการให้คำแนะนำแก่หัวหน้าสถานีตำรวจประจำ สถานีตำรวจในแต่ละระดับไว้ด้วย

2. การควบคุมการชุมนุมสาธารณะของสาธารณรัฐเกาหลีภายใต้ กฎอัยการศึก¹⁹

กฎอัยการศึกของสาธารณรัฐเกาหลี บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดลักษณะจำเป็นในการประกาศ และการบังคับใช้ และการยกเลิกกฎอัยการศึก

o ประเภทและการประกาศกฎอัยการศึก

กฎอัยการศึกมี 2 ประเภท คือ กฎอัยการศึกภาวะฉุกเฉิน (emergency martial law) ประกาศเพื่อปฏิบัติตามความจำเป็นทางทหาร หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ ในสถานการณ์สงคราม สถานการณ์ฉุกเฉิน การเกิดจลาจล หรือในกรณีที่ปรากฏว่าก่อให้เกิดความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ส่วนการปกครองและการดำเนินคดี จนก่อให้เกิดความวุ่นวายอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยทางสังคม และกฎอัยการศึกภาวะความมั่นคง (security status martial law) ประกาศเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสาธารณะในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่สามารถให้ความมั่นคงด้านความสงบของสาธารณะได้ จนก่อให้เกิดความวุ่นวายต่อความสงบเรียบร้อยทางสังคมสถานการณ์ฉุกเฉินแห่งชาติที่ยืดตามการเกิดสงคราม การเกิดจลาจล โดยประธานาธิบดีเป็นผู้มีอำนาจประกาศ เปลี่ยนแปลงประเภทของกฎอัยการศึก โดยต้องผ่านการพิจารณาจากการประชุมของคณะรัฐมนตรี การจะประกาศกฎอัยการศึกนั้น ประธานาธิบดีจะต้องระบุเหตุผลประเภท วันที่บังคับใช้ พื้นที่บังคับใช้ และแต่งตั้งผู้บัญชาการกฎอัยการศึกเมื่อประกาศกฎอัยการศึกแล้ว ประธานาธิบดีต้องรายงานต่อรัฐสภาโดยเร็วที่สุดและหากอยู่ระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภา ประธานาธิบดีจะต้อง

¹⁹ แปรจากกฎอัยการศึก แห่งสาธารณรัฐเกาหลี ที่ประกาศใช้ ณ วันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 2013 ภาษาเกาหลี แปลโดย อาจารย์นิติศร ไตรบุตร หัวหน้าสาขาวิชาภาษาเกาหลี ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เรียกประชุมรัฐสภาโดยเร็วที่สุด เพื่อแจ้งเรื่องการประกาศกฎอัยการศึกให้รัฐสภาทราบ

๐ ผลของการใช้อำนาจตามกฎหมายอัยการศึก

เมื่อมีการประกาศกฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่รัฐสามารถใช้อำนาจได้ดังนี้

1. ผู้บัญชาการกฎอัยการศึก มีอำนาจเข้าควบคุมดูแลการดำเนินการทางปกครองและการดำเนินคดีในพื้นที่ที่บังคับใช้กฎอัยการศึก

2. ในพื้นที่บังคับใช้กฎอัยการศึกภาวะฉุกเฉิน เมื่อผู้บัญชาการกฎอัยการศึกมีความจำเป็นทางทหาร สามารถกำหนดมาตรการพิเศษในการจับกุม กักขัง ริบทรัพย์สิน การค้น การเข้าพักอาศัย การย้าย สื่อสารมวลชน สิ่งพิมพ์เผยแพร่ การประชุม สماعคม หรือกิจกรรมหมู่

3. ในพื้นที่บังคับใช้กฎอัยการศึกภาวะฉุกเฉิน ผู้บัญชาการกฎอัยการศึกมีอำนาจในการเกณฑ์หรือระดมพลได้ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและในกรณีจำเป็น ผู้บัญชาการกฎอัยการศึกมีอำนาจในการสั่งสืบสวน จดทะเบียนและห้ามส่งออกสิ่งของที่เตรียมใช้เป็นอาวุธ

4. ในพื้นที่บังคับใช้กฎอัยการศึก กรณีที่ไม่สามารถกระทำการหลีกเลี่ยงทางยุทธศาสตร์ได้นั้น ผู้บัญชาการกฎอัยการศึกมีอำนาจในการทำลายหรือเผาทรัพย์สินของประชาชนได้ โดยต้องแจ้งถึงเหตุผลต่อหน่วยงานรัฐที่มีเขตรับผิดชอบ และเจ้าของทรัพย์สินนั้นๆ ก่อน ทั้งนี้ การเผาทำลายต้องทำการชดเชยค่าสินไหมให้แก่เจ้าของทรัพย์สิน เว้นแต่เป็นความเสียหายที่เกิดจากสงคราม ทั้งนี้ อัตราและการกำหนดการจ่ายค่าสินไหมเป็นไปตาม มาตรา 9 แห่งกฎอัยการศึก

๐ อำนาจของศาลทหารภายใต้กฎอัยการศึก

ในพื้นที่บังคับใช้กฎอัยการศึกภาวะฉุกเฉิน ศาลทหารมีอำนาจในการ

พิจารณาพิพากษาคดีบุคคลที่กระทำความผิดอาญา หรือตามที่เข้าข่าย ลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังกรณีต่อไปนี้ แต่ในกรณีที่จำเป็นผู้บัญชาการกฏอัยการศึกสามารถมอบอำนาจให้ศาลที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ทำการพิจารณาพิพากษาคดีได้ ความผิดฐานก่อความไม่สงบ ความผิดเกี่ยวกับการ รุกรานของต่างประเทศ ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีทางการทูต ความผิดฐาน มุ่งร้ายต่อความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการกระเบิดทำลาย ความผิดเกี่ยวกับการก่อความวุ่นวายต่อกิจการรัฐ ความผิดฐานลอบวางเพลิง ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดฐานฆาตกรรม ความผิดฐานชิงทรัพย์ ความผิดตามบัญญัติในกฎหมายความมั่นคงแห่งชาติ ความผิดตาม บัญญัติในกฎหมายควบคุม อาวุธปืน ดาบ และวัตถุระเบิด และความผิดตาม กฎหมายที่บัญญัติขึ้นตามความจำเป็นทางทหาร

กรณีที่ในพื้นที่บังคับใช้กฏอัยการศึกไม่มีศาลหรือการจราจรระหว่าง ศาลที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่นั้นได้รับการกีดขวาง ถึงแม้จะเข้าข่ายตามข้าง ดั้น แต่ให้ศาลทหารมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาเกี่ยวกับคดีทั้งหมด

เมื่อมีการประกาศยกเลิกกฏอัยการศึกอำนาจในการปกครองและ การดำเนินคดีต่างๆ ให้กลับสู่สภาวะปกติ และให้อำนาจในการพิจารณาคดี ให้กลับไปอยู่ภายใต้ศาลยุติธรรม เว้นแต่ประธานาธิบดีเห็นถึงความจำเป็น ให้ศาลทหารยังคงอำนาจพิจารณาคดีโดยมีกำหนด 1 เดือน

การประกาศกฏอัยการศึก เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างมาก ซึ่งส่งผลให้การชุมนุมหรือการเดินขบวนเป็นสิ่งที่ไม่อาจเกิดขึ้น ได้เลย เนื่องจากภายใต้กฏอัยการศึกจะเป็นการจำกัดสิทธิ เสรีภาพของ ประชาชนในทุกด้าน หากเกิดการชุมนุมหรือเดินขบวนเกิดขึ้นอาจเป็นเหตุให้ ทหารหรือตำรวจมีมาตรการพิเศษในการปราบปรามผู้ชุมนุมได้

บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญและแนวทางคำพิพากษา ของศาลรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม และการเดินขบวนที่เกิดขึ้น

ศาลรัฐธรรมนูญเกาหลีใต้ เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลกฎหมายอื่นๆ โดยทำหน้าที่ตรวจสอบมิให้กฎหมายที่ผ่านรัฐสภามีความขัดแย้งต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ โดยผ่านทางกรณียุติของศาลรัฐธรรมนูญ ตามคำร้องของศาลหรือตามคำร้องของพรรคการเมืองที่ไม่พอใจต่อคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้น นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจวินิจฉัยคดีที่ประชาชนร้องขอโดยตรงได้ 2 กรณีคือ กรณีที่หนึ่ง เมื่อสิทธิส่วนบุคคลขั้นพื้นฐานตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ถูกล่วงละเมิดโดยฝ่ายบริหาร กรณีที่สอง เมื่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลถูกละเมิดโดยกฎหมาย ก็สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เช่นกัน หากบุคคลหรือคณะใดไม่พอใจคำตัดสินของศาลชั้นต้นในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีเกี่ยวกับการบริหารซึ่งเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ สามารถยื่นเรื่องร้องทุกข์โดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อการวินิจฉัยขั้นสุดท้ายได้²⁰

ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับการชุมนุมและเดินขบวนสาธารณะที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญ มาตรา 21 (2) แต่ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ทำให้เกิดปัญหาถึงความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐธรรมนูญดังกล่าว เช่น กรณีการแจ้งและการขออนุญาตก่อนการจัดการชุมนุมและเดินขบวนสาธารณะ การห้ามการชุมนุมและเดินขบวนในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีความขัดแย้งต่อสิทธิที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้มีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แต่ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยได้ก็ต่อเมื่อศาล

²⁰ ดำรง สุานดี, สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี, หน้า 307-308.

ยุติธรรมหรือคู่กรณีในคดียื่นคำร้องขอให้พิจารณาว่ากฎหมายนั้นขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ (The Unconstitutionality of Law upon the Request of the Supreme Courts)

คดีที่ขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญเกาหลีใต้

1. คดีห้ามการชุมนุมภายในรัศมี 100 เมตร จากสถานที่ที่กฎหมายกำหนด

คดีพิพาทกรณีการชุมนุมหรือเดินขบวนภายในรัศมี 100 เมตรจากสถานที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น สถานเอกอัครราชทูตหรือที่พักของหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตในสาธารณรัฐเกาหลี สมานติบัญญัติเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว มีการนำขึ้นสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ 2 กรณี โดยทั้ง 2 กรณี ศาลมีข้อพิจารณาที่แตกต่างกัน ดังนี้

o คดี Prohibition of Assembly in the Vicinity of Diplomatic Institutions²¹

คดีนี้เป็นการพิจารณาถึงข้อพิพาทในการห้ามการชุมนุมในบริเวณใกล้สถานทูต ซึ่งเป็นคดีที่ศาลปกครองกรุงโซลนำขึ้นสู่การพิจารณาของศาล

²¹ Case No. 2000Hun-Ba67, Case name: Prohibition of Assembly in the Vicinity of Diplomatic Institutions, Decision Date: 2003/10/30.

²² Article 11 (Prohibited Place of Outdoor Assembly and Demonstration)

No person may hold any assembly or demonstration at any place within one hundred meters from the borderline of the following office buildings or residences:

(1) The National Assembly building, each level of courts, the Constitutional Court, diplomatic institutions of a foreign nation located in the Korean territory;

(2) The Presidential residence, the official residences of the Speaker of the National

รัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาว่าการห้ามการชุมนุมหรือการเดินขบวนในภายในรัศมี 100 เมตร จากเขตรั้วของสถานเอกอัครราชทูตของประเทศต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงได้ ตามมาตรา 11²² แห่ง The Act on Assembly and Demonstration²³ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี มาตรา 21 (2) หรือไม่ ข้อพิจารณาในประเด็นนี้คือ เสรีภาพในการชุมนุมและเดินขบวนจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้ชุมนุมและเดินขบวนสามารถเลือกเวลา สถานที่ วิธีการ และวัตถุประสงค์ของชุมนุมและเดินขบวนได้ แต่ในกรณีเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย สถานิติบัญญัติสามารถบัญญัติห้ามการชุมนุมได้ ซึ่งก็ได้มีการบัญญัติขึ้นในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า มาตรา 11 แห่ง The Act on Assembly and Demonstration ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนดังกล่าวเป็นการห้ามเด็ดขาด โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ เลย ทำให้เป็นการจำกัดเสรีภาพของประชาชนที่จะสามารถกำหนดเวลา สถานที่ ในการชุมนุมหรือเดินขบวน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการลิดรอนสิทธิ เสรีภาพ หากในมาตรา 11 มีการกำหนดข้อยกเว้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งกำหนดให้สามารถชุมนุมหรือเดินขบวนในที่ที่รัฐบัญญัติห้ามไว้ได้ ก็อาจจะไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ในคดีนี้ศาลแสดงให้เห็นว่า การใช้เสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญประกอบกับรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนนั้น เป็นสิทธิเสรีภาพที่อาจถูกจำกัดได้ แต่ต้องมีข้อยกเว้นให้สามารถทำได้ภายใต้

Assembly, the Chief Justice of the Supreme Court, and the President of the Constitutional Court; and

(3) The official residence of the Prime Minister, residences of the foreign diplomatic missions in Korea: Provided, That this shall not apply to a parade.

²³ รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนฉบับเดิม ก่อนที่จะมีการแก้ไขทั้งฉบับในปี 2007 เลขาธิการมีความแตกต่างจากรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ในปัจจุบัน

ได้ขอยกเว้นนั้นๆ จึงจะถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ไม่ได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม

o Case on Prohibition of Assemblies near the National Assembly ²⁴

คดีนี้เป็นการพิจารณาถึงข้อพิพาทในการชุมนุมในบริเวณใกล้ที่ทำการรัฐสภาภายในรัศมี 100 เมตร ตามมาตรา 11 แห่ง The Assembly and Demonstration Act ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี มาตรา 21 (2) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การห้ามการชุมนุมและเดินขบวนในรัศมี 100 เมตรจากเขตรั้วที่ทำการรัฐสภาไม่ขัดต่อสิทธิ เสรีภาพในการชุมนุมที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้การรับรองไว้ ศาลพิจารณาโดยใช้หลักความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะและสิทธิเสรีภาพที่ถูกถูกลิดรอน เนื่องจากศาลเห็นว่า ข้อห้ามดังกล่าวเป็นการป้องกันการรบกวน การข่มขู่ หรือขัดขวางการทำงานของสมาชิกรัฐสภา โดยมาตรการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อรักษาความปลอดภัย เนื่องจากการประชุมของรัฐสภาเป็นเรื่องสำคัญของประเทศ และเพื่อให้การทำงานของรัฐสภาเป็นไปด้วยดี นอกจากนี้ศาลยังเห็นว่า การจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวเป็นเพียงการจำกัดแค่สถานที่ ซึ่งผู้ชุมนุมหรือเดินขบวนยังสามารถชุมนุมหรือเดินขบวนได้ในระยะที่มากกว่า 100 เมตรขึ้นไป และไม่มีวิธีการใดที่จะขัดต่อสิทธิเสรีภาพน้อยกว่าวิธีนี้แล้ว มาตรานี้จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

จาก 2 คดีข้างต้นจะเห็นว่าในกรณีนี้มีข้อสังเกตอย่างหนึ่งคือ ตามรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ที่ใช้พิจารณาในคดีแรกไม่มีการ

²⁴ Case No. 2006Hun-Ba20 59 (consolidated), Case on Prohibition of Assemblies Near the National Assembly, Decision Date: 2009/12/29.

กำหนดช้อยกเว้นไว้ แต่ในรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. 2007 ซึ่งในการพิจารณาคดีที่ 2 ได้มีการแก้ไขรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนทั้งฉบับ โดยมีการเพิ่มเติมช้อยกเว้นให้สามารถชุมนุมหรือเดินขบวนได้โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 11 แห่ง The Assembly and Demonstration Act 2007²⁵ และหากพิจารณาตามคำวินิจฉัยของศาล บทบัญญัติที่มีการแก้ไขใหม่ก็ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลีตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ความเห็นไว้ แต่อย่างไรก็ดี ในการพิจารณาคดีที่ 2 ศาลก็ได้ให้ความสำคัญกับช้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญเลย แต่ศาลเห็นว่าประโยชน์ของสาธารณะเป็นเรื่องที่สำคัญกว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ถูกลดทอนลงไป

2. คดีการแจ้งรายงานการจัดการชุมนุม

คดีนี้ชื่อคดี Advance Report Duty for Outdoor Assembly Case²⁶ เป็นการพิจารณาเรื่องการจัดทำรายงานการจัดการชุมนุม ตามมาตรา 6 (1) แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. 2004²⁷ (เหตุที่ใช้รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนฉบับ ค.ศ. 2004 เนื่องจากขณะที่เกิดคดีพิพาทเป็นช่วงเวลาก่อนที่จะมีการประกาศใช้รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. 2007) ประกอบกับ มาตรา 19 (2) กำหนดให้ การชุมนุมและการเดินขบวนต้องทำรายการแจ้งการจัดการชุมนุมและเดินขบวนก่อนเวลาชุมนุม 48 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 720 ชั่วโมง หากจัดการชุมนุมและการเดินขบวนโดยไม่มีการแจ้งมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 2,000,000 วอน

²⁵ revised by Act No. 8424 on May 11, 2007

²⁶ Case No. 2007Hun-Ba22, Case name Advance Report Duty for Outdoor Assembly Case, Decision Date: 2009/05/28.

²⁷ revised by Act No. 7123 on January 29, 2004 and before wholly revised by Act No. 8424 on May 11, 2007.

ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 21 (2) ของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลีหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา 6 (1) นั้นไม่ขัดต่อหลัก เสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 21 (2) โดยศาลให้เหตุผลว่า การจัดทำรายงานการแจ้งการชุมนุมและเดินขบวนเป็นแต่เพียงการแจ้ง ไม่ได้เป็นการขออนุญาต จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 21 (2) เนื่องจากศาล เห็นว่า การจัดทำรายงานเป็นการสื่อสารระหว่างผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่รัฐ ในเรื่องของการจัดการชุมนุมเพื่อให้การชุมนุมเป็นไปด้วยดี และการจัดทำ รายงานดังกล่าวไม่ใช่เรื่องยากในการจัดทำรายงานแต่อย่างใด นอกจากนี้ ศาลยังเห็นว่าการจัดทำรายงานเป็นการรักษาความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของสาธารณะกับเสรีภาพของการชุมนุม ซึ่งไม่มีมาตรการอื่นที่ กระทบต่อเสรีภาพของผู้ชุมนุมน้อยกว่านี้อีกแล้ว ดังนั้น การกำหนดให้มีการ จัดทำรายงานจึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ข้อสังเกตในคดีจะเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี มาตรา 20 (2) การกำหนดให้ขออนุญาตหรือให้นำข้อความหรือข่าว ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปเผยแพร่ การกำหนดให้ขออนุญาตรวมตัว ชุมนุมและการสมาคมจะกระทำไม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็ยังตีความว่าภายใต้รัฐธรรมนูญว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. 2007 การชุมนุม ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อนการจัดการ ชุมนุมหรือการเดินขบวน มิฉะนั้น จะถือว่าการจัดการชุมนุมดังกล่าว ผิดกฎหมาย มีโทษปรับและจำคุก ทั้งที่เป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจาก อาวุธ ซึ่งโดยทั่วไปหากการชุมนุมมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดค้านนโยบาย ของรัฐบาลมักไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของท้องที่แต่มักจะ ได้รับจากผู้บัญชาการตำรวจที่สูงขึ้นไปและโดยการอุทธรณ์ของผู้จัดการ ชุมนุมตรงกันข้ามกับการชุมนุมที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนนโยบายการทำงานของ รัฐบาลที่จะได้รับอนุญาตเสมอ²⁸

3. การห้ามการชุมนุมในเวลากลางคืน

คดีนี้ชื่อคดี Nighttime Outdoor Assembly Ban Case ²⁹ เป็นคดีที่สำคัญมากคดีหนึ่งของเกาหลีใต้ เป็นการพิจารณาเรื่องการชุมนุมในพื้นที่เปิดโล่งในเวลากลางคืน ตามมาตรา 10 ประกอบมาตรา 23 แห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. 2007 เป็นคดีที่มีการพิจารณาถึงความชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 21 (2) โดยศาลแขวงกลางแห่งกรุงโซล (The Seoul Central District Court) เป็นผู้นำสู่การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

ในคดีนี้เป็นเหตุการณ์ที่สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์การเดินขบวนประท้วงครั้งใหญ่ ค.ศ. 2008 ที่ชาวเกาหลีนับล้านคนออกมาชุมนุมเดินขบวนประท้วงรัฐบาล ประธานาธิบดีลี มุง บัค ที่ได้ทำความตกลงทางการค้ากับประเทศสหรัฐอเมริกาฉบับใหม่แทนฉบับ ค.ศ. 2006 ซึ่งอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาส่งเนื้อวัวแช่แข็งพร้อมกระดูกและเครื่องในวัวเข้ามาจำหน่ายในประเทศโดยไม่สามารถวางมาตรการด้านสุขอนามัยเพื่อตรวจสอบเนื้อวัวมิให้มีเชื้อโรควัวบ้าเข้ามาจำหน่ายในประเทศได้เช่นเดียวกับความตกลงทางการค้าฉบับ ค.ศ. 2006 ที่ให้หลักประกันไว้ ซึ่งได้มีการชุมนุมในเวลากลางคืนผู้ชุมนุมได้ร่วมจุดเทียนเดินขบวน (candlelight rallies) โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้กำลังปราบปรามสลายการชุมนุม มีประชาชนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดีประมาณ 1,500 คน ด้วยข้อกล่าวหาว่าทำการชุมนุมสาธารณะและเดินขบวน

²⁸ จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี, [ระบบออนไลน์], ที่มา: http://ppvoice.thainhf.org/document/article/article_857.pdf (25 ธันวาคม 2557)

²⁹ Case No.2008Hun-Ka25, Case name: Nighttime Outdoor Assembly Ban Case, Decision Date: 2009/09/24.

ก่อนเวลาพระอาทิตย์ขึ้นหรือหลังจากพระอาทิตย์ตก ทั้งนี้ ก่อนหน้าคดีนี้ใน ค.ศ. 1994 ศาลรัฐธรรมนูญเกาหลีใต้เคยวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของมาตรา 6³⁰ แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดิน ขบวน ค.ศ. 1962 และศาลรัฐธรรมนูญตัดสินว่าบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญด้วยเหตุผลว่า “มีความเป็นไปได้สูงมากทีเดียวที่การจัดการ ชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือหลังจากพระอาทิตย์ ตกจะทำลายความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง” และ “กลุ่มผู้ชุมนุมมีแนว โน้มใช้ความรุนแรงยิ่งขึ้นในเวลาก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือหลังจากพระอาทิตย์ ตก” การรวมตัวชุมนุมและเดินขบวนในเวลากลางคืนจึงมักถูกหลีกเลี่ยงไป เป็นการจำกัดกิจกรรมเชิงสังคมและวัฒนธรรมแทน เช่น การจุดเทียนเดินขบวน ต่อต้านรัฐบาล เป็นต้น³¹

เมื่อเกิดคดี Candlelight vigils จึงมีการเสนอเรื่องต่อศาลแขวงกลาง แห่งกรุงโซล (The Seoul Central District Court) พิจารณาความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของมาตรา 10³² ในกรณีการชุมนุมในพื้นที่เปิดโล่งในเวลากลาง คืน ระหว่างเวลา 19.35 น. – 21.47 น. (Seoul Central District Court, 2008

³⁰ Article 6 (timeframe of banned outdoor assembly and demonstration) No person shall not be engaged in outdoor assembly and demonstration before sunrise and after sunset.

³¹ จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประเทศ สาธารณรัฐเกาหลี, [ระบบออนไลน์], ที่มา: http://ppvoice.thainhf.org/document/article/article_857.pdf (25 ธันวาคม 2557)

³² โดยบทบัญญัติตามมาตรา 10 แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. 2007 มีพัฒนาการมาจากมาตรา 6 แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. 1962 (December 31, 1962 Revised “ADA”) ซึ่งกำหนดในมาตรา 6 ว่าห้ามมิให้ผู้ใดจัดการชุมนุมหรือ การเดินขบวนก่อนพระอาทิตย์ขึ้นและหลังพระอาทิตย์ตก จนกระทั่งมีการแก้ไขรัฐบัญญัติว่าด้วย การชุมนุมและการเดินขบวน ใน ค.ศ. 1989 (March 29, 1989 Revised “ADA”) โดยมีการกำหนด ข้อยกเว้นในการชุมนุมและเดินขบวน ในกรณีที่ตำรวจผู้มีอำนาจอนุญาตให้จัดได้ หากเป็นการ ชุมนุมต่อเนื่องมาก่อนเวลาดังกล่าว

Go-Dan3949) โดยมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาว่าการบทบัญญัติแห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน มาตรา 10 ที่ห้ามการชุมนุมและเดินขบวนในเวลาก่อนพระอาทิตย์หรือหลังพระอาทิตย์ตก ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 2009 ศาลได้กลับคำพิพากษาเดิมโดยมีคำพิพากษารว่าบทบัญญัติมาตรา 10 ที่เป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (unconstitutionality) โดยให้แจ้งให้ฝ่ายนิติบัญญัติดำเนินการแก้ไขปรับปรุงมาตราดังกล่าวให้เป็นไปตามคำพิพากษาภายในวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2010 หากพ้นจากเวลาดังกล่าวให้ถือว่าบทบัญญัติมาตรานี้เป็นอันใช้บังคับกับประชาชนไม่ได้รวมถึงบทบัญญัติที่ว่าด้วย การลงโทษตามมาตรา 10 ให้หมดสภาพบังคับไปด้วยเช่นกัน³³

จากคำพิพากษาศาลรัฐธรรมนูญสามารถสรุปได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรหลักในการพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้น โดยมีแนวโน้มที่ศาลจะพิจารณาความชอบโดยซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะกับเสรีภาพของผู้ชุมนุม หากบทบัญญัติใดที่ก่อประโยชน์กับสาธารณะมากกว่า บทบัญญัตินั้นมีแนวโน้มที่จะไม่ขัดต่อความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมและเดินขบวนของประชาชนสามารถถูกลิดรอนได้

³³ Supreme Court, Decision 2008Do7562 Decided June 23, 2011

บทสรุป

1. การรับรองเสรีภาพในการชุมนุมและเดินขบวนตามบทบัญญัติของกฎหมาย

การรับรองการใช้เสรีภาพในการชุมนุมและเดินขบวนของสาธารณรัฐเกาหลีนั้น มีการบัญญัติรับรองโดยรัฐธรรมนูญ แต่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลีจะพบว่า เสรีภาพในการชุมนุมและการเดินขบวนของประชาชนชาวเกาหลีได้ไม่ใช่สิทธิเด็ดขาด แต่เป็นเสรีภาพที่อาจถูกจำกัดได้ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย อีกทั้งไม่ได้จำกัดขอบเขตในการตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนอีกด้วย

สาธารณรัฐเกาหลีจึงมีการได้บัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อให้การรับรองและจำกัดสิทธิในการชุมนุมและเดินขบวนของประชาชนไปในเวลาเดียวกัน ผ่านการตราบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการตราบัญญัติฉบับนี้ คือ สร้างความสมดุลอย่างเหมาะสมระหว่างการประกันสิทธิและความสงบเรียบร้อยของสาธารณะในการชุมนุมและการเดินขบวน โดยการคุ้มครองพลเมืองจากการเดินขบวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและให้การประกันอย่างสูงสุดในการชุมนุมและการเดินขบวนที่ชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้ การตราบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวนนั้น ส่วนหนึ่งเป็นการรับรองเสรีภาพในการชุมนุมและการเดินขบวน แต่อีกด้านหนึ่งก็เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากในรัฐธรรมนูญว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนมีบทบัญญัติหลายมาตราที่มีผลเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมและเดินขบวนของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการห้ามจัดการชุมนุมเพื่อคัดค้านคำตัดสินยุบพรรคการเมืองของศาล การห้ามการชุมนุมในเวลากลางคืน การห้ามการชุมนุมในรัศมี 100 เมตร จากอาคาร

รัฐสภา สถานเอกอัครราชทูต เป็นต้น อีกทั้ง องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม และเดินขบวน ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการชุมนุม ผู้ร่วมชุมนุม ศาล ตำรวจ จะใช้รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวนเป็นกฎหมายหลักในการจัดการชุมนุมและเดินขบวนที่จะเกิดขึ้น ในกรณีที่มีการชุมนุมเป็นไปตามข้อห้ามการจัดการชุมนุม รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวนจะเป็นกฎหมายที่เอาผิดต่อผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย โดยการลงโทษตามรัฐบัญญัติมีทั้งโทษปรับ กักขัง และจำคุก

2. ระบบการจัดการชุมนุมของสาธารณรัฐเกาหลี

ระบบการจัดการชุมนุมและเดินขบวนของสาธารณรัฐเกาหลีนั้น จากการศึกษาค้นคว้าจากตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า สาธารณรัฐเกาหลีใช้ระบบการจัดการชุมนุมแบบแจ้งเพื่อทราบ โดยผู้จัดการชุมนุมมีหน้าที่แจ้งรายละเอียดการจัดการชุมนุมแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีเขตอำนาจ หากการชุมนุมและเดินขบวนที่จะเกิดขึ้นไม่เข้าข้อห้ามตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ผู้จัดการชุมนุมและเดินขบวนก็สามารถจัดการชุมนุมได้เลย แต่หากการจัดการชุมนุมดังกล่าวมีลักษณะเข้าข้อห้ามตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจมีคำสั่งห้ามการจัดการชุมนุมและเดินขบวนได้

อย่างไรก็ตาม แม้ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน จะกำหนดให้การจัดการชุมนุมและเดินขบวนเป็นเพียงการแจ้งเพื่อทราบเท่านั้น และศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าการจัดการชุมนุมและเดินขบวนตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน เป็นเพียงการแจ้งไม่ใช่การขออนุญาต แต่ในความเป็นจริงแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจมีแนวโน้มในการตีความว่า ภายใต้รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวน การชุมนุมในสถานที่สาธารณะและการเดินขบวนต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อน มิ

ฉะนั้นจะถือว่าการจัดการชุมนุมและเดินขบวนดังกล่าวกระทำผิดรัฐธรรมนูญ และหากการชุมนุมหรือเดินขบวนมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดค้านนโยบายรัฐบาล ก็มักจะไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่อาจได้รับการอนุญาตจาก ผู้บัญชาการตำรวจที่สูงขึ้นไป โดยการอุทธรณ์ของผู้จัดการชุมนุม³⁴

3. แนวโน้มการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่มีการละเมิดรัฐธรรมนูญด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน จะมีการฟ้องคดีขึ้นสู่ศาลยุติธรรม ซึ่งศาลจะพิจารณาตามบทบัญญัติที่ กฎหมายกำหนดไว้ โดยศาลจะพิจารณาลงโทษตามบทกำหนดโทษของ กฎหมาย แต่ในกรณีที่มิใช่ข้อสงสัยว่าบทบัญญัติตามกฎหมายอาจขัดหรือแย้ง กับรัฐธรรมนูญ และเป็นประเด็นที่สำคัญต่อการพิจารณาคดี ศาลหรือคู่กรณี ในคดีอาจร้องขอให้มีการนำประเด็นดังกล่าวขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อ พิจารณาความชอบตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า กฎหมายที่ขึ้นสู่การพิจารณาไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมก็สามารถใช้ กฎหมายนั้นในการพิจารณาคดีได้เลย แต่หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัด ต่อความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้กฎหมายนั้นหมดสภาพบังคับนับจากวันที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำพิพากษา

บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญว่าการชุมนุมและการเดินขบวน ที่มี ปัญหาถึงความชอบตามรัฐธรรมนูญ และศาลยุติธรรมได้นำขึ้นสู่การ พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ โดยประเด็นสำคัญ คือ

1. การห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนในรัศมี 100 เมตร จากอาคาร รัฐสภา ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า การประชุมของรัฐสภาเป็นเรื่องสำคัญของประเทศ และเพื่อให้การทำงานของรัฐสภาเป็นไปได้ด้วยดี และการจำกัดสิทธิ

³⁴ มานะชัย แก้วพงษ์ษา, *มาตรการในการควบคุมการใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะ*, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553), หน้า 54-55.

เสรีภาพดังกล่าวเป็นเพียงการจำกัดแค่สถานที่ซึ่งผู้ชุมนุมยังสามารถชุมนุม
ในระยะที่มากกว่า 100 เมตรได้

2. การแจ้งรายงานการจัดการชุมนุม ก่อนดำเนินการจัดการชุมนุม
ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าเป็นเพียงการแจ้ง ไม่ใช่การขออนุญาต และเป็นการ
สื่อสารกันระหว่างผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่รัฐ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

จากแนวคำวินิจฉัยของคดีข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญมีแนวโน้มในการ
พิจารณาถึงขอบเขตการชุมนุมหรือเดินขบวนของประชาชน โดยพิจารณาถึง
ความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของสาธารณะกับสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม
ซึ่งหากบัพบัตยมีแนวโน้มเกิดประโยชน์สาธารณะ มากกว่ากระทบต่อสิทธิ
เสรีภาพของผู้ชุมนุม ศาลจะพิจารณาให้บัพบัตยนั้นไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

แต่ในกรณีที่เกิดคดีการชุมนุมในเวลากลางคืน ที่ศาลแขวงนำขึ้นสู่ศาล
รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการชุมนุมในเวลากลางคืนที่ไม่ได้รับอนุญาตจากตำรวจ
ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า บัพบัตยห้ามการชุมนุมหลัง
พระอาทิตย์และก่อนพระอาทิตย์ขึ้น เป็นบัพบัตยที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
และให้ฝ่ายนิติบัญญัติดำเนินการแก้ไขมาตราดังกล่าวตามเวลาที่กำหนด
หากไม่แก้ไขตามเวลาที่กำหนดให้บัพบัตยดังกล่าวไม่มีผลบังคับใช้
เนื่องจากว่า หากประชาชนไม่สามารถจัดการชุมนุมในเวลากลางคืนได้แล้ว
ก็ไม่สามารถใช้สิทธิในการชุมนุมได้เลย ซึ่งเป็นการกระทบถึงสาระสำคัญของ
สิทธิในการชุมนุมของประชาชน แต่สภานิติบัญญัติไม่ได้ดำเนินการแก้ไข
ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งควรส่งผลให้บัพบัตยดังกล่าวไม่มีผลบังคับใช้
เจ้าหน้าที่ตำรวจยังคงยึดตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน
โดยยังคงห้ามการชุมนุมและเดินขบวนในเวลากลางคืนอยู่เช่นเดิม

จากแนวทางการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจะพบว่า ศาล
รัฐธรรมนูญเป็นองค์หลักในการพิจารณาถึงความชอบของกฎหมายตาม

รัฐธรรมนูญ และให้การรับรองการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุม โดยศาลรัฐธรรมนูญมีแนวโน้มการพิจารณาโดยให้ความสำคัญแก่ประโยชน์ของสาธารณะมากกว่าสิทธิเสรีภาพของผู้ชุมนุม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังคงมีแนวโน้มการปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

เอกสารอ้างอิง

เอกสารภาษาต่างประเทศ

Gi-Wook Shin, Paul Y. Chang, Jung-eun Lee ,Sookyung Kim, South Korea's Democracy Movement (1970-1993): Stanford Korea Democracy Project Report. California: Stanford University, 2007.

เอกสารภาษาไทย

ณัฐพงษ์ มหानันทโพธิ์. บทบาทของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมสาธารณะ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

ดอง โบ แเฮ. ศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารองค์กรและการจัดสวัสดิการของตำรวจไทยกับประเทศสาธารณรัฐเกาหลี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2548.

ดำรงค์ สุานดี. สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี. (แก้ไขปรับปรุงใหม่ทั้งหมด). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.

ดำรงค์ สุานดี. “พฤติกรรมทางการเมือง : กรณีศึกษาของเกาหลีใต้”. วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์, 2547: 99-168.

นำพงษ์ ไกยเดช. การกำหนดคุณสมบัติและกระบวนการสรรหากับความเป็นอิสระของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ: ศึกษาเปรียบเทียบกับ

ศาลรัฐธรรมนูญของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี
สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐเกาหลี และญี่ปุ่น. วิทยานิพนธ์นิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554.

พิเชษฐ เมฆาณันท์และคณะ. สถาบันตุลาการกับขบวนการประชาธิปไตย
ในเกาหลี. กรุงเทพฯ: มูลนิธิประชาธิปไตยในเกาหลี, 2552.

ลีเมียงซิก. ประวัติขบวนการประชาธิปไตยเกาหลี แปลโดย กุลชีพ ว
รพงษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย, 2555.

วิเชียร อินทะสี. “สองทศวรรษการพัฒนาประชาธิปไตยในเกาหลีใต้: ปัจจัย
สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค”,วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 8
ฉบับที่ 1 ม.ค.-มิ.ย. 2555.

สติธร ธนานิธิโชติ. การสร้างความปรองดองแห่งชาติ: กรณีศึกษา
เกาหลีใต้. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ฐานข้อมูลออนไลน์

จรรยา ยิ้มประเสริฐ. ไม่ขีดกั้นเดียวที่เปลี่ยนสังคมเกาหลี: เกาหลี
เปลี่ยนแล้ว เมืองไทยทราบแล้วเปลี่ยน?. [ระบบออนไลน์] ที่มา:
<http://prachatai.com/journal/2011/01/32602> (30 มกราคม 2557)

จันทจิรา เอี่ยมมยุรา. กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดิน
ขบวนของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี. [ระบบออนไลน์] ที่มา:
http://ppvoice.thainhf.org/document/article/article_857.pdf (25
ธันวาคม 2557)

ปกรณ นิลประพันธ์. กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของต่าง
ประเทศ. [ระบบออนไลน์] ที่มา: [http://www.lawreform.go.th/
lawreform/index.php?option=com_content&task=view&id=48
&Itemid=12](http://www.lawreform.go.th/lawreform/index.php?option=com_content&task=view&id=48&Itemid=12) (3 กุมภาพันธ์ 2557)